

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete och till vissa lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete och till vissa lagar som har samband med den (RP 232/2021 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för betänkande och till kulturutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av

- kulturutskottet KuUU 4/2022 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Jarmo Tiukkanen, arbets- och näringsministeriet
- specialsakkunnig Roope Jokinen, inrikesministeriet
- konsultativ tjänsteman Niina Suutarinen, finansministeriet
- regeringssekreterare Henna Närhi, undervisnings- och kulturministeriet
- specialsakkunnig Emma Rimmanen, Migrationsverket
- jurist Antti Klemola, Folkpensionsanstalten
- förvaltningsdirektör, vice häradshövding, examensmästare, MKT Kari Salmi, yrkeshögskolan Haaga-Helia
- chef för yrkesutbildningen Maria Sarkkinen, Stadin ammatti- ja aikuisopisto
- biträdande rektor Sari Slöör, Stadin ammatti- ja aikuisopisto
- ledande expert Mikko Valtonen, Centralhandelskammaren
- specialsakkunnig Maija Mattila, Tieteentekijöiden liitto ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- Polisstyrelsen
- Helsingfors universitet
- Utbildningsstyrelsen

Betänkande FvUB 6/2022 rd

- Finlands Kommunförbund
- Akava ry
- Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf
- Professorsförbundet
- STTK rf
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- Finlands studerandekårers förbund - SAMOK rf
- Finlands universitetsrektors råd UNIFI rf
- Finlands studentkårers förbund FSF rf.

Inget yttrande av

- Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete och i utlänningslagen, universitetslagen och yrkeshögskolelagen.

Enligt propositionen ska en tredjelandsmedborgare beviljas det första uppehållstillståndet för studier direkt för hela den tid avläggandet av examen eller slutförandet av studierna varar, varvid uppehållstillståndet inte behöver förlängas med jämna mellanrum.

Det föreslås att giltighetstiden för uppehållstillstånd som beviljas efter studierna för att söka arbete eller bedriva företagsverksamhet förlängs och blir mer flexibel. Ändringen gäller också forskare som slutfört sitt forskningsarbete. Det föreslås att typen av uppehållstillstånd för studerande vid en högskola ändras till kontinuerligt tillstånd.

Den som ansökt om internationellt skydd eller fått beslut om utvisning ska kunna ansöka om uppehållstillstånd, om han eller hon uppfyller villkoren för beviljande av uppehållstillstånd. Det är dock inte fråga om uppehållstillstånd som inbegriper rätt att röra sig till en annan medlemsstat. De nationella uppehållstillstånden är också avsedda för andra nationella behov i situationer där uppehållstillstånd enligt det direktiv som gäller forskares och studerandes inresa inte kan beviljas. I lagen föreslås dessutom vissa andra preciseringar för att förtydliga tillämpningen av lagen.

Dessutom föreslås det att utlänningslagens bestämmelser om villkoren för beviljande av permanent uppehållstillstånd för högstestuderande preciseras.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 april 2022.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

EU:s student- och forskardirektiv (direktiv (EU) 2016/801) har satts i kraft nationellt i Finland genom lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete (719/2018, forskar- och studerandelagen). Den trädde i kraft den 1 september 2018. Alla bestämmelser om uppehållstillstånd som beviljas på grund av studier och till stor del också bestämmelserna om forskares inresa överfördes då från utlänningslagen (301/2004) till den speciallagen. På inresa, utresa, vistelse och arbete för tredjelandsmedborgare som avses i forskar- och studerandelagen tillämpas dock enligt 3 § bestämmelserna i utlänningslagen, om inte något annat föreskrivs i forskar- och studerandelagen.

Syftet med de föreslagna ändringarna är att bidra till att förverkliga regeringsprogrammets mål att göra det lättare för tredjelandsmedborgare som forskar, studerar i Finland eller avlagt högskoleexamen och för deras familjer att stanna kvar i landet. Detta ska nås genom att se över tillståndspraxis, göra processen för uppehållstillstånd smidigare och stärka växelverkan mellan högskolorna och arbetslivet. Enligt regeringsprogrammet ska studerande beviljas uppehållstillstånd för hela den tid de avlägger examen och efter att de har utexaminerats ska tillståndet förlängas till två år. Regeringen har som mål att tredubbla antalet nya utländska examensstuderande fram till 2030 från nuvarande cirka 5 000 till 15 000 studerande. Ett mål är också att 75 procent av dessa examensstuderandena ska sysselsättas i Finland efter att de utexaminerats. Av de s.k. internationella studerande som avlade examen 2018 hade 53 procent fått jobb i Finland under det följande året.

Av propositionsmotiven framgår att den genomsnittliga handläggningstiden för alla ansökningar om uppehållstillstånd på grund av studier var 18 dagar och medianhandläggningstiden 12 dagar i slutet av augusti 2021, medan de var 73 respektive 15 dagar ett år tidigare. Utskottet välkomnar att man lyckats förkorta handläggningstiderna betydligt den senaste tiden med hjälp av tilläggsresurser och olika utvecklingsåtgärder. För att kunna hålla nuvarande nivå krävs det dock att Migrationsverket permanent har tillräckliga resurser för att sköta även denna uppgift.

Förvaltningsutskottet har ansett att det vid stiftandet av den aktuella forskar- och studerandelagen (FvUB 7/2018 rd — RP 21/2018 rd) samt den så kallade lagen om säsongsanställning (lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsongsanställning) och den så kallade ICT-lagen (lagen om skydd för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i samband med företagsintern förflyttning av personal) (FvUB 19/2017 rd — RP 80/2017 rd) med tanke på genomförandet av direktiven har varit en klar lösning att det stiftats separata lagar om dem. Den gällande utlänningslagen har till följd av de många ändringar som gjorts i den blivit så omfattande och svåröverskådlig att det enligt utskottets mening inte hade varit ändamålsenligt att ytterligare bygga ut den med de nämnda bestämmelserna. Utskottet inskräper att lagstiftningen bör vara så tydlig som möjligt med tanke på såväl de myndigheter som ska tillämpa lagstiftningen som de sökande. Detsamma gäller utlänningslagen med anknytande speciallagar. Utskottet välkomnar ur denna synvinkel att de bestämmelser som följer av EU-direktivet och de nationella bestämmelserna om forskare och studerande i större utsträckning än tidigare samlas i forskar- och studerandelagen.

Betänkande FvUB 6/2022 rd

Utskottet anser det vara viktigt att det har inletts ett förundersökningsarbete som syftar till en totalreform av utlänningslagen. Utskottet framhåller att en totalreform kräver en långsiktig beredning som eventuellt kan sträcka sig över flera valperioder. Det förutsätter också ansevärda resurser.

Utskottet omfattar syftena med propositionen och tillstyrker lagförslagen, men med följande kommentarer och ändringsförslag.

Längden på uppehållstillstånd som beviljas på basis av studier och typen av uppehållstillstånd

Upphållstillstånd för studier beviljas för närvarande som tillfälligt tillstånd för högst två år. Om tillstånd söks för en kortare tid eller om studierna pågår mindre än två år, beviljas tillståndet för högst den tiden. Enligt gällande lagstiftning ska den studerande således ansöka om nytt uppehållstillstånd, om studierna pågår över två år.

I propositionen föreslås det att uppehållstillstånd i fortsättningen ska beviljas studerande för hela den tid som examen eller studierna avläggs. Syftet med ändringen är att den studerande ska kunna koncentrera sig på sina studier utan skyldighet att ansöka om fortsatt uppehållstillstånd under tiden för studierna. Den föreslagna ändringen i fråga om beviljande av uppehållstillstånd för hela den tid studierna avläggs gäller alla studerande. Bestämmelser om beviljande av uppehållstillstånd för studerande som avses i forsknings- och studerandedirektivet finns i fortsättningen i 7 § och bestämmelser om beviljande av nationellt uppehållstillstånd för studier i den nya 7 a § i forskar- och studerandelagen.

Enligt 33 § i utlänningslagen kan ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas antingen tillfälligt (B-tillstånd) eller kontinuerligt (A-tillstånd). Alla uppehållstillstånd som beviljats på basis av studier har hittills varit tillfälliga, eftersom studierna tidigare har ansetts utgöra en tillfällig grund för vistelse i landet. Nu har man betonat målet att utbilda experter för den finska arbetsmarknadens behov och uppmuntra dem som studerar i Finland att stanna kvar i landet efter att de slutfört sina studier. Typen av uppehållstillstånd har betydelse särskilt med tanke på beviljandet av permanent uppehållstillstånd och den boendetid som krävs för erhållande av finskt medborgarskap. Permanent uppehållstillstånd beviljas enligt 56 § i utlänningslagen en utlänning som efter att ha fått kontinuerligt uppehållstillstånd olovligt har vistats i landet i fyra år utan avbrott.

Enligt förslaget beviljas högskolestuderande kontinuerligt uppehållstillstånd. Upphållstillstånd för andra studerande beviljas fortfarande tillfälligt. Syftet med ändringen är att fler högskolestuderande än tidigare ska ha bättre förutsättningar att stanna kvar i landet permanent. Ändringen av uppehållstillståndslagen inverkar också på uppehållstillstånden för den studerandes familjemedlemmar, eftersom en familjemedlem enligt utlänningslagen beviljas kontinuerligt uppehållstillstånd, om anknytningspersonens tillstånd är kontinuerligt eller permanent. Forskare beviljas kontinuerligt uppehållstillstånd redan nu.

Utskottet konstaterar att en förutsättning för beviljande av permanent uppehållstillstånd bland annat är att den studerande har avlagt den högskoleexamen för vilken uppehållstillstånd har beviljats (56 § 5 mom. i lagförslag 2). Dessutom betonar utskottet att det inte föreslås några ändringar i

Betänkande FvUB 6/2022 rd

förutsättningarna för beviljande av uppehållstillstånd som sökts på basis av studier, dvs. betalning av den avgift som högskolan kräver och försäkring som täcker sjukvårdskostnaderna.

Förutsättningen för tryggad försörjning

I utlänningslagstiftningen förutsätts det med vissa undantag som föreskrivs i lagen att en utlännings försörjning ska vara tryggad under den tid för vilken uppehållstillstånd beviljas. Enligt 7 § 2 mom. i den gällande forskar- och studerandelagen är ett villkor för beviljande av uppehållstillstånd att den studerandes försörjning är tryggad på det sätt som föreskrivs i 39 § i utlänningslagen. Det föreslås också nu att det föreskrivs att försörjningen ska vara tryggad under hela den tid uppehållstillståndet är i kraft. En betydande förändring jämfört med nuläget är dock att en redogörelse för den tryggade försörjningen ska läggas fram endast för det första årets del, även om uppehållstillstånd i fortsättningen beviljas för hela studietiden. Om uppehållstillstånd söks för en kortare tid än ett år, ska utredningen läggas fram för hela denna tid. På grundval av kontinuerligt uppehållstillstånd som beviljats studerande som avlägger högskoleexamen ska även de studerandes familjemedlemmar beviljas kontinuerligt uppehållstillstånd. Dessa familjemedlemmar får i och med kontinuerligt uppehållstillstånd rätt till arbetsmarknadsstöd, vilket är en förändring jämfört med nuläget. Utskottet anser det vara viktigt att man även i fortsättningen ska övervaka att försörjningsförutsättningen uppfylls under studierna.

Enligt de statistiska uppgifter som presenteras i propositionsmotiven beviljades studerande sammanlagt 5 246 uppehållstillstånd år 2019 och antalet avslag var 825. Av uppehållstillstånden har 82 procent beviljats (examensstuderande 64 procent) för högst ett år och 18 procent (examensstuderande 36 procent) för över ett men högst två år. Av statistiken framgår inte varför största delen av tillstånden har beviljats för mindre än två år, men i propositionen bedöms det att detta delvis kan bero på att det är svårt att påvisa tryggad försörjning för en längre tid än ett år. Samtidigt framförs det dock i motiveringen att endast en mycket liten del av ansökningarna om fortsatt uppehållstillstånd för studerande får avslag (3 procent 2019 och 4 procent 2020), vilket kan leda till slutsatsen att de flesta studerande inte har haft svårt att påvisa tryggad försörjning vid ansökan om fortsatt tillstånd. Av alla avslag på ansökningar om fortsatt tillstånd bedöms omkring 10 procent bero på att utkomsten inte har varit tryggad.

Enligt 39 § 2 mom. i utlänningslagen anses utlännings försörjning tryggad vid beviljande av första uppehållstillstånd om hans eller hennes vistelse i landet bekostas med inkomster från förvärvsarbete, verksamhet som företagare, pensioner, tillgångar eller andra källor som anses sedvanliga så att han eller hon inte kan antas bli beroende av utkomststöd eller av någon annan därmed jämförbar ekonomisk förmån som tryggar hans eller hennes försörjning. Som sådana förmåner betraktas inte socialskyddsförmåner som ersätter kostnader, såsom barnbidrag, handikappbidrag, underhållsstöd, bostadsbidrag, studiestöd, sjukdagpenning, stöd för barnvård, rehabiliteringspenning och pensioner. Vid beviljande av fortsatt tillstånd samt vid prövning av återkallande av uppehållstillstånd och av om det i övrigt finns förutsättningar för tillstånd ska försörjningen vara tryggad på samma sätt. Att tillfälligt ty sig till utkomststöd eller någon annan motsvarande förmån som tryggar försörjningen utgör dock inte ett hinder för beviljande av fortsatt tillstånd. Sökanden ska för myndigheten lägga fram en utredning om hur hans eller hennes försörjning i Finland tryggas.

Betänkande FvUB 6/2022 rd

Enligt erhållen utredning baserar sig den studerandes försörjning i allmänhet på egna besparingar i början av vistelsen och först senare på eventuella inkomster från deltidsarbete. Utskottet konstaterar att det i propositionen också föreslås ändringar i den studerandes rätt att arbeta, vilket för sin del kan underlätta upprätthållandet av en tryggad utkomst. I Migrationsverkets anvisning om tillämpningen av försörjningsförutsättningen anges riktgivande belopp för konstaterande av hur mycket den som ansöker om uppehållstillstånd i allmänhet ska ha till sitt förfogande för att han eller hon ska kunna klara av kostnaderna för sitt dagliga liv. Migrationsverket anser att den studerandes utkomst i regel är tryggad, om han eller hon har tillgångar på minst 560 euro i månaden och 6 720 euro i året. Till exempel stipendier beaktas vid bedömningen av om försörjningsförutsättningen uppfylls så att de minskar beloppet av den övriga finansiering som krävs.

Enligt den utredning som fåtts producerar Folkpensionsanstalten (FPA) för närvarande inte direkt statistisk information om det grundläggande utkomststöd som beviljats med stöd av uppehållstillstånd, så det finns inte tillgång till information om i vilken utsträckning till exempel utländska studerande har fått utkomststöd. Utskottet konstaterar att detta försvårar bedömningen av om utgifterna för utkomststödet i fortsättningen kommer att öka. Utskottet ser det som viktigt att statistikföringen utvecklas även till denna del. På samma sätt bör man på en noggrannare nivå statistikföra hur propositionen påverkar exempelvis användningen av social- och hälsovårdstjänster och annan social trygghet. Utskottet fäster i likhet med rådet för bedömning av lagstiftningen särskild uppmärksamhet vid att de ekonomiska konsekvenserna av de föreslagna ändringarna inte har bedömts tillräckligt i propositionen.

Migrationsverkets tillsynsuppgift

Den tillsyn som hänför sig till uppehållstillstånd är i allmänhet förhandstillsyn över att förutsättningarna för beviljande av tillstånd uppfylls i samband med ansökan om tillstånd. För de studerandes del infaller tyngdpunkten i Migrationsverkets tillsyn för närvarande i det skede när de ansöker om fortsatt uppehållstillstånd, varvid tillsynen inriktas på bedömningen av hur förutsättningarna för det beviljade uppehållstillståndet har uppfyllts under dess giltighetstid och huruvida förutsättningarna för beviljande av fortsatt uppehållstillstånd uppfylls.

Eftersom en utredning om den tryggade försörjningen i fortsättningen vid ansökan om tillstånd ska läggas fram endast för det första året, kommer Migrationsverkets tillsyn i fråga om uppehållstillstånd för studerande att fokusera på efterhandskontroll, alltså tillståndets giltighetstid. Migrationsverket kommer att rikta tillsyn både över den studerandes utkomst och över hur studierna framskrider, för att man ska kunna försäkra sig om att förutsättningarna för uppehållstillståndets giltighet uppfylls. Enligt den utredning som utskottet fick vid utfrågningen av de sakkunniga är genomförandet av tillsynen desto mer problematiskt ju längre uppehållstillstånden är. När en utlänning får permanent uppehållstillstånd görs inte längre någon regelbunden tillståndsprövning. Då minskar myndigheternas faktiska metoder för att ingripa i vistelsen i situationer där det inte längre finns grunder för vistelse i landet. Myndigheternas metoder att utöva tillsyn ska främjas genom att trygga tillräckliga resurser och genom att säkerställa att lagstiftningen är tidsenlig.

För att utföra tillsynsuppgiften har Migrationsverket omfattande rätt att få uppgifter, och verket får bland annat information om hur studierna framskrider vid läroanstalterna via en registeranslutning. Enligt 13 § 1 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen

Betänkande FvUB 6/2022 rd

(615/2020) har Migrationsverket trots sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt av andra myndigheter få nödvändiga uppgifter för skötseln av ärenden som gäller utlänningars inresa och utresa samt vistelse samt för skötseln av besluts- och tillsynsuppgifter i anslutning till dem. Dessutom har Migrationsverket enligt 4 mom. i samma paragraf rätt att av Folkpensionsanstalten få de uppgifter som behövs för skötseln av sina uppgifter, bland annat uppgifter om inkomst-, förmåns- och familjeförhållanden, för utredning av uppgifter som misstänks vara motstridiga eller för utredning av arbets- och familjeförhållandenas äkthet.

Folkpensionsanstalten har enligt 90 § 4 punkten i folkpensionslagen (568/2007) trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter rätt att lämna Migrationsverket nödvändiga uppgifter om förmåner som Folkpensionsanstalten ska verkställa för skötseln av uppgifter enligt medborgarskapslagen och utlänningslagen. Uppgifterna om socialvårdens klienter är i huvudsak sekretessbelagda känsliga personuppgifter. Bestämmelser om bland annat utlämnande av uppgifter om utkomststöd finns i 18 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000), som innehåller bland annat bestämmelser om skyldighet att på begäran lämna ut uppgifter ur en sekretessbelagd handling exempelvis till polisen i vissa ärenden som gäller allvarliga brott och i vissa situationer även på eget initiativ.

Enligt 23 § i informationshanteringslagen (906/2019) kan en myndighet öppna en elektronisk förbindelse till en annan myndighet till sådan information i ett informationslager som den mottagande myndigheten har rätt att få tillgång till. Enligt erhållen utredning kan Migrationsverket i samband med tillståndsärenden redan nu via ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden (UMA-systemet) göra en registersökning i FPA:s register. Ansökan blir färdig omedelbart, och Migrationsverket behöver inte kontakta FPA separat för att göra förfrågan. Sökningen är då begränsad till uppgifter som gäller en enskild person. Migrationsverket har också i enskilda fall kontrollerat att Folkpensionsanstalten eventuellt betalar ut återkommande utkomststöd.

Liksom det konstateras ovan förutsätts det i både den gällande och den föreslagna regleringen att den studerande har tillräckliga medel till sitt förfogande för att trygga sin försörjning. Enligt den utredning som utskottet fått vid utfrågningen av de sakkunniga uppstår det redan nu situationer där en utlännings utkomststöd trots det beviljade uppehållstillståndet inte har tillgång till sådana tillräckliga medel. En studerande har inte rätt till allmänt bostadsbidrag eller studieförmåner, om hans eller hennes huvudsakliga uppehållsgrund i Finland är studier. En utländsk studerande kan i vissa situationer få rätt till grundläggande utkomststöd som är avsett att vara ett sistahandsalternativ och tillfälligt och som kan trygga utländska studerandes rätt till tillräcklig försörjning i fråga om normala levnadskostnader, boende och utgifter för hälso- och sjukvård, om vistelsen anses vara något annat än tillfällig. Rätten till grundläggande utkomststöd bedöms genom en övergripande prövning från fall till fall.

Utskottet konstaterar i detta sammanhang att även om en utländsk studerande själv inte har rätt till studiestöd eller exempelvis till allmänt bostadsbidrag i Finland, har hans eller hennes familjemedlemmar när studierna inleds rätt till studiestöd, eftersom grunden för familjemedlemmens vistelse i landet är familjeskäl och inte studier. En familj kan också beviljas allmänt bostadsbidrag, men då betraktas den studerande inte som medlem i hushållet.

Betänkande FvUB 6/2022 rd

Utskottet har vid utfrågningen av sakkunniga gjorts uppmärksam på att Folkpensionsanstalten på grund av den ovan nämnda regleringen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården inte har ansetts ha rätt att på eget initiativ underrätta Migrationsverket exempelvis om att en utlänning på annat sätt än sporadiskt har ansökt om grundläggande utkomststöd. Enligt erhållen utredning uppkommer rätten att lämna uppgifter i fråga om det beviljade grundläggande utkomststödet endast när Migrationsverket specificerat kan begära dessa uppgifter. Utskottet anser det vara viktigt med tanke på den lagstiftning som ska stiftas att Migrationsverket har tillräckligt effektiva metoder för att utföra sin efterhandskontroll. Detta innebär att verket också ska ha tillgång till tillräckliga uppgifter för att bedöma om de föreskrivna förutsättningarna för beviljande av uppehållstillstånd och vistelse i landet uppfylls också under tillståndets giltighetstid. Utskottet anser det vara viktigt att Folkpensionsanstalten vid behov också på eget initiativ har möjlighet att i enskilda fall lämna uppgifter till Migrationsverket för att myndighetssamarbetet ska vara tillräckligt med tanke på en effektiv och fungerande tillsyn.

I 12 § i forskar- och studerandelagen föreskrivs om återkallelse av uppehållstillstånd eller beslut att inte förlänga uppehållstillstånd. Enligt det gällande 1 mom. ska till exempel uppehållstillstånd som beviljats på basis av studier återkallas eller inte förnyas bland annat om en tredjelandsmedborgare inte längre uppfyller villkoren för beviljande av tillståndet. Detta gäller också för försörjningsförutsättningen. I 2 mom. föreskrivs det om situationer där uppehållstillstånd återkallas eller inte förnyas enligt prövning, vilket skiljer sig från den absoluta regleringen i 1 mom. Enligt 2 mom. 6 punkten kan uppehållstillstånd för närvarande återkallas, om den studerande inte iaktar tidsgränserna för bedrivande av ekonomisk verksamhet eller om hans eller hennes studier inte framskridit tillräckligt. Det föreslås att det till den sistnämnda punkten fogas en bestämmelse om att tillståndet kan återkallas också om den studerandes försörjning inte är tryggad eller om hans eller hennes försäkring inte är i kraft. Således är återkallandet av uppehållstillstånd för studerande i fortsättningen till dessa delar beroende av prövning, varvid återkallandet av tillståndet bedöms vid en övergripande bedömning och det tillämpas den på direktivet baserade bestämmelsen i 4 mom., enligt vilken man ska ta hänsyn till de särskilda förhållandena i fallet som helhet och iaktta proportionalitetsprincipen. Enligt motiveringen ska uppehållstillståndet inte återkallas, om den studerandes försummelser är små i förhållande till helheten. Utskottet konstaterar för tydlighetens skull att det för närvarande i huvudsak bedöms om förutsättningarna för vistelse i landet uppfylls när beviljande av fortsatt tillstånd övervägs. Utskottet anser det motiverat att uppehållstillstånd kan återkallas, om det vid övervakningen upptäcks att förutsättningarna för beviljande av uppehållstillstånd inte längre uppfylls. Utskottet anser det vara viktigt att uppehållstillståndet återkallas om man vid helhetsprövningen kommer fram till att försummelsen av försörjningsförutsättningen inte är ringa.

I propositionen konstateras det att betydelsen av manuell efterkontroll accentueras åtminstone i initialskedet när det gäller tillsynen över att försörjningsförutsättningen uppfylls. Migrationsverket kommer att övervaka att försörjningsförutsättningen uppfylls exempelvis genom stickprovskontroller, registerkontroller och uppgifter som fås i ansökningsskedet. Utskottet anser det vara klart att efterhandskontrollen inte kan genomföras effektivt och att Migrationsverkets administrativa börda inte kan minskas, om inte tillsynen huvudsakligen grundar sig på automatisering och olika registersökningar. Enligt utskottets uppfattning kan automationen utnyttjas i tillsynsuppgifter på basis av gällande lagstiftning.

Betänkande FvUB 6/2022 rd

För att göra Migrationsverkets tillståndprocesser smidigare utnyttjas även i övrigt i stor utsträckning delautomatisering, som möjliggör automatisk kontroll av en del av tillståndsvillkoren. Alla beslut bekräftas dock manuellt. I avsaknad av allmän lagstiftning har det inte varit möjligt att ta in bestämmelser om automatiska enskilda beslut till exempel i speciallagstiftningen om Migrationsverkets beslut. För närvarande pågår beredning av allmän lagstiftning om automatiskt beslutsfattande under ledning av justitieministeriet. Förvaltningsutskottet (FvUB 10/2020 rd) har ansett att projektet är nödvändigt både med tanke på beslutsfattandet inom migrationsförvaltningen och allmänt med tanke på utvecklandet av den allmänna förvaltningslagstiftningen, och utskottet har påskyndat beredningsarbetet. Utskottet ser det som angeläget att lagstiftningspaketet behandlas i riksdagen så snart som möjligt.

Tillstånd för arbetssökning

Med stöd av 10 § i forskar- och studerandelagen kan tredjelandsmedborgare efter avslutad forskningsverksamhet eller avlagd examen beviljas uppehållstillstånd för arbetssökning eller företagsverksamhet. Det föreslås att giltighetstiden för detta så kallade tillstånd för arbetssökning förlängs från ett år till två år. Det föreslås samtidigt att möjligheten att använda ett tillstånd görs flexiblare så att tillstånd kan sökas inom fem år från det att det föregående uppehållstillståndet upphörde och att tillståndet kan användas i högst tre delar. Utskottet anser att ändringen är motiverad. Målet är att främja att utbildade och kunniga invandrare stannar kvar och integreras i Finland. Utskottet påpekar dock att i genomsnitt endast drygt hälften av dem som avlagt högskoleexamen i Finland för närvarande blir sysselsatta i Finland efter att de utexaminerats. Det finns skäl att fortsätta utreda vad den svaga sysselsättningen bland utländska studerande beror på och hur den kan förbättras. Utskottet betonar vikten av kunskaper i finska eller svenska för att utlänningarna ska få jobb och bli integrerade i samhället.

Personer som sökt internationellt skydd och fått utvisningsbeslut

Personer som ansökt om och beviljats internationellt skydd, alternativt skydd eller tillfälligt skydd samt personer vars utvisning har skjutits upp av faktiska eller rättsliga skäl har lämnats utanför tillämpningsområdet för EU:s forskar- och studerandedirektiv. Lagens tillämpningsområde enligt 2 § i forskar- och studerandelagen motsvarar direktivets tillämpningsområde. En tredjelandsmedborgare som söker eller har fått internationellt skydd i Finland eller i någon annan EU-medlemsstat eller som fått ett beslut om utvisning kan således för närvarande inte få uppehållstillstånd enligt direktivet på grund av studier. Dessa personer har dock möjlighet att ansöka om uppehållstillstånd exempelvis på grund av arbete. Innan forskar- och studerandelagen trädde i kraft har ovan nämnda personer kunnat beviljas uppehållstillstånd på basis av studier med stöd av 46 § i den då gällande utlänningslagen, om förutsättningarna för beviljande av tillstånd har uppfyllts.

Enligt erhållen utredning kan medlemsstaterna göra nationella undantag från bestämmelserna i forskar- och studerandedirektivet när uppehållstillståndet inte är förenat med rätt att röra sig i en annan medlemsstat. I propositionen föreslås särskilda bestämmelser om beviljande av nationellt uppehållstillstånd för studier, varvid uppehållstillstånd också kan beviljas en person som har ansökt om internationellt skydd eller som har fått ett beslut om utvisning. Det nationella uppehålls-

Betänkande FvUB 6/2022 rd

tillståndet innehåller inte sådan rätt att röra sig i en annan medlemsstat som avses i forskar- och studerandedirektivet.

Utskottet konstaterar att för att en tredjelandsmedborgare ska få uppehållstillstånd ska han eller hon vara godkänd vid en läroanstalt enligt det finländska utbildningssystemet, ha ett godkänt och giltigt resedokument, ha tryggad utkomst, ha en försäkring som täcker sjukvårdskostnaderna samt i vissa situationer vara skyldig att betala terminsavgift. Dessutom betonar utskottet att uppehållstillstånd enligt 36 § i utlänningslagen inte beviljas, om det finns grundad anledning att misstänka att sökanden har för avsikt att kringgå bestämmelserna om inresa eller vistelse i landet eller om sökanden anses äventyra allmän ordning eller säkerhet.

I propositionsmotiven hänvisas det till statistiken för 2016—2018 som visar att endast 8—14 uppehållstillstånd per år har beviljats de berörda tredjelandsmedborgarna på grund av studier. Utskottet betonar att asylsystemet inte är avsett som en kanal för arbetskraftsinvandring eller studiebaserad invandring. Utskottet anser det vara viktigt att den föreslagna ändringen inte inverkar på asylsystemets funktion. Dessutom är det skäl att betona att det i propositionen inte föreslås några ändringar i bestämmelserna om avlägsnande ur landet i 9 kap. i utlänningslagen. Propositionen har således inga konsekvenser exempelvis för beslut om utvisning i situationer där grunderna för utvisning är tyngre än de omständigheter som talar emot den eller för verkställigheten av ett utvisningsbeslut som redan fattats. Till exempel de brott som en utlänning begått beaktas liksom för närvarande vid beslutsprövningen i samband med avlägsnande ur landet. Utskottet betonar utifrån erhållen utredning att ett effektivt avlägsnande ur landet är viktigt med tanke på hela tillståndsprocessens trovärdighet. Enligt den bedömning som gjordes vid utfrågningen av de sakkunniga tillämpas möjligheten att bevilja uppehållstillstånd på grund av studier för en person som fått ett utvisningsbeslut i sällsynta enskilda fall. Även till denna del påpekar utskottet att konsekvenserna av de föreslagna ändringarna bör följas aktivt och att man vid behov genom lagstiftning bör ingripa i faktorer som försvagar asylsystemets funktion.

Forskare

Utskottet konstaterar att det i propositionen inte föreslås några ändringar i uppehållstillståndet för forskare, utan att ändringarna i fråga om forskare närmast gäller längden på det uppehållstillstånd som beviljas efter att forskningsverksamheten avslutats. Vid utfrågningen av de sakkunniga i utskottet har det framgått att även forskarstuderande vid universitet bör beviljas kontinuerligt uppehållstillstånd för hela studietiden i stället för att uppehållstillståndets längd begränsas till två år och högst till anställningsförhållandets längd.

I kulturutskottets utlåtande (KuUU 4/2022 rd) anses det vara viktigt att också tillståndspraxis för forskare och deras familjemedlemmar görs flexiblare under tiden för fortsatta studier och forskningsarbete. I propositionsmotiven konstateras det att möjligheten att genomföra förslag som gäller ställningen för studerande som avlägger påbyggnadsexamina börjar utredas efter att de lagändringar som ingår i denna proposition har trätt i kraft. Kulturutskottet anser i sitt utlåtande att det är nödvändigt att beredningen av en författningsändring som gäller längden på uppehållstillstånd för forskare och studerande för påbyggnadsexamen inleds utan dröjsmål och att den proposition som gäller ärendet överlämnas till riksdagen för behandling så att ärendet kan behandlas under innevarande riksmöte. Förvaltningsutskottet konstaterar på basis av samma utredning att

Betänkande FvUB 6/2022 rd

avsikten är att lämna denna proposition till riksdagen under höstsessionen 2022, om det på basis av utredningen anses vara befogat att ändra lagstiftningen.

Uppföljning

Utskottet anser att det är viktigt att följa konsekvenserna av den föreslagna lagstiftningen. I synnerhet är det skäl att följa hur efterhandstillsynen av den tryggade försörjning som krävs för uppehållstillstånd för studerande fungerar. Det måste också anslås tillräckligt med resurser för tillsynsuppgiften.

Utskottet förutsätter att regeringen i framtiden vidtar behövliga åtgärder för att säkerställa att efterhandskontrollen av förutsättningarna för uppehållstillstånd som beviljas på basis av studier fungerar, effektiviseras och ges resurser på ett sätt som säkerställer att det finns förutsättningar för uppehållstillstånd också efter det att tillståndet beviljats (*Utskottets förslag till uttalande*).

Utskottet anser det motiverat att den föreslagna lagstiftningen träder i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits, så att den kan tillämpas på ansökningar om uppehållstillstånd som lämnas in på basis av studier redan under våren. Innan bestämmelserna träder i kraft bör man dock försäkra sig om att behövliga ändringar i informationssystemen har gjorts.

DETALJMOTIVERING

7 §. Beviljande av i forskar- och studerandedirektivet avsett uppehållstillstånd för studier.

I utfrågningen av de sakkunniga i utskottet och i kulturutskottets utlåtande har det noterats att den föreslagna ordalydelsen i 1 mom. är flertydig. Avsikten är inte heller i fortsättningen att bevilja universitetens studerande för påbyggnadsexamen, således dem som avlägger licentiatexamen och doktorsexamen, uppehållstillstånd för studerande, utan uppehållstillstånd för forskare enligt 6 §, liksom för närvarande. För att förtydliga detta föreslår utskottet att ordalydelsen i 1 mom. preciseras så att ett i paragrafen avsett uppehållstillstånd för studier beviljas en tredjelandsmedborgare, om han eller hon har godkänts som studerande till en utbildning som leder till yrkeshögskoleexamen eller lägre eller högre högskoleexamen vid en högskola i Finland.

Utskottet gör dessutom för konsekvensens skull en språklig precisering i 4 mom.

7 a §. Beviljande av nationellt uppehållstillstånd för studier. Utskottet föreslår att det i 1 mom. görs samma precisering i formuleringen i 1 mom. som i 7 § 1 mom.

14 §. Rätten att arbeta och idka näring. Utskottet föreslår på basis av erhållen utredning en teknisk ändring i 1 mom. 3 punkten underpunkt a för att förtydliga att underpunkterna a och b i 3 punkten inte ska tillämpas samtidigt.

19 §. Studerandes rörlighet. Regeringen föreslår inga ändringar i paragrafen. Enligt den utredning som fått vid utfrågningen av de sakkunniga finns det i 2 mom. i den gällande paragrafen en felaktig hänvisning till paragrafen, som i detta sammanhang bör rättas till. Utskottet föreslår sam-

Betänkande FvUB 6/2022 rd

tidigt en komplettering till följd av den proposition som är under behandling, enligt vilken det i bestämmelsen hänvisas till lagens 7 och 7 a §.

31 §. Sökande av ändring. Utskottet föreslår en språklig precisering på finska i hänvisningen till lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 2—4 i proposition RP 232/2021 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 1 i proposition RP 232/2021 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Riksdagen godkänner ett uttalande. (Utskottets förslag till uttalande)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete (719/2018) 1 och 2 §, 4 § 2, 4–6 och 12 punkten, rubriken för 6 § och 6 § 1 mom., 7 §, 8 § 4 mom., 9 och 10 §, 11 § 1 mom. 1 punkten, det inledande stycket i 12 § 1 mom. och 12 § 1 mom. 1 punkten och 2 mom. 6 punkten, 13 § 3 mom., 14–16 och 18 §, **19 § 2 mom.**, 21 § 1 mom. 1 punkten och 31 § samt

fogas till 4 § nya 2 a-, 4 a- och 6 a-punkter, till lagen nya 6 a, 7 a, 8 a och 9 a § som följer:

Betänkande FvUB 6/2022 rd

1 §

Lagens syfte

Genom denna lag genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/801 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pairarbete, nedan *forskar- och studerandedirektivet*. Denna lag innehåller dessutom bestämmelser om rätt för en sådan tredjelandsmedborgare som inte omfattas av direktivets tillämpningsområde eller som inte kan beviljas uppehållstillstånd enligt direktivet att få nationellt uppehållstillstånd.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på tredjelandsmedborgare som ansöker om eller har beviljats tillträde till en medlemsstats (*medlemsstat*) territorium i Europeiska unionen (*unionen*) med stöd av forskar- och studerandedirektivet eller nationell lagstiftning.

Denna lag tillämpas inte på tredjelandsmedborgare

1) som är familjemedlemmar till sådana medborgare i en medlemsstat som har utövat sin rätt till fri rörlighet inom unionen,

2) som har ställning som varaktigt bosatta i en medlemsstat i enlighet med rådets direktiv 2003/109/EG om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning,

3) som, i likhet med sina familjemedlemmar och oavsett medborgarskap, har rättigheter i fråga om fri rörlighet som motsvarar unionsmedborgares rättigheter enligt avtal antingen mellan unionen och dess medlemsstater och tredjeländer eller mellan unionen och tredjeländer,

4) som kommer till en medlemsstat som praktikanter inom ramen för en företagsintern förflyttning av personal enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/66/EU om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal, eller

5) som har beviljats inresa och vistelse som högkvalificerade arbetstagare i enlighet med rådets direktiv 2009/50/EG om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning.

Bestämmelserna i 6 och 7 § tillämpas inte på tredjelandsmedborgare

1) som ansöker om internationellt skydd, som får internationellt skydd i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet eller som beviljats tillfälligt skydd i en medlemsstat i enlighet med rådets direktiv 2001/55/EG om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta, eller

2) vars utvisning har skjutits upp på grund av faktiska eller rättsliga omständigheter.

Betänkande FvUB 6/2022 rd

4 §

Definitioner

I denna lag avses med

2) *forskare enligt forskar- och studerandedirektivet* en i artikel 3.2 i forskar- och studerandedirektivet avsedd tredjelandsmedborgare som innehar en doktorsexamen eller högre högskoleexamen som ger tillträde till doktorandutbildning, som väljs ut av ett forskningsorgan och som beviljats inresa till en medlemsstats territorium för att bedriva forskningsverksamhet som normalt kräver sådan examen,

2 a) *nationell forskare* en tredjelandsmedborgare som inte är en i 2 punkten avsedd forskare, men som kommer för att bedriva vetenskaplig forskning i Finland,

4) *arbetspraktikant* en tredjelandsmedborgare som beviljats rätt att i Finland delta i praktik som bygger på ett anställningsförhållande i syfte att förvärva kunskaper och erfarenheter i en yrkesmiljö,

4 a) *praktikant* en tredjelandsmedborgare som beviljats rätt att i Finland delta i ett praktikprogram där praktiken inte utförs i ett anställningsförhållande och där syftet är att förvärva kunskaper och erfarenheter i en yrkesmiljö,

5) *volontär* en tredjelandsmedborgare som beviljats rätt att delta i volontärarbete i Finland inom ramen för unionens volontärprogram eller att delta i annat volontärarbete på basis av ett avtal mellan Finland och en annan stat eller medborgarorganisationers utbytesprogram och där volontärarbetet inte utförs i ett anställningsförhållande,

6) *högskola* ett universitet enligt universitetslagen (558/2009), Försvarshögskolan enligt lagen om Försvarshögskolan (1121/2008), en yrkeshögskola enligt yrkeshögskolelagen (932/2014), Polisyrkeshögskolan enligt lagen om Polisyrkeshögskolan (1164/2013) och Högskolan på Åland enligt landskapslagen om Högskolan på Åland (Ålands författningssamling 2002:81),

6 a) *läroanstalt* en läroanstalt i Finland som har rätt att ordna examensinriktad eller annan utbildning enligt gymnasielagen (714/2018) eller lagen om yrkesutbildning (531/2017),

12) *familjemedlem* en familjemedlem enligt 37 § i utlänningslagen.

6 §

Beviljande av i forskar- och studerandedirektivet avsett uppehållstillstånd för forskare

En forskare enligt forskar- och studerandedirektivet beviljas i forskar- och studerandedirektivet avsett uppehållstillstånd för forskare för att bedriva vetenskaplig forskning. Forskaren ska ingå ett i 5 § avsett avtal med forskningsorganet.

Betänkande FvUB 6/2022 rd

6 a §

Beviljande av nationellt uppehållstillstånd för forskare

En nationell forskare beviljas uppehållstillstånd som nationell forskare för att bedriva vetenskaplig forskning. Forskaren ska ingå ett avtal med forskningsorganet. På avtalet tillämpas 5 §, med undantag av 2 mom. 6 punkten i den paragrafen.

En förutsättning för uppehållstillstånd är att tredjelandsmedborgarens försörjning är tryggad i enlighet med 39 § i utlänningslagen eller, om det är fråga om ett anställningsförhållande, med inkomsten av förvärvsarbetet.

Upphållstillståndet beviljas som kontinuerligt tillstånd för högst två år, om avtalet är giltigt i minst två år, och i annat fall som tillfälligt tillstånd för avtalets giltighetstid. Fortsatt uppehållstillstånd beviljas som kontinuerligt tillstånd för högst fyra år, om det föregående i denna paragraf avsedda uppehållstillståndet beviljades som kontinuerligt tillstånd, och i annat fall beviljas det som tillfälligt tillstånd för avtalets giltighetstid. En tredjelandsmedborgare som har beviljats tillfälligt uppehållstillstånd med stöd av denna paragraf beviljas kontinuerligt uppehållstillstånd efter två års oavbruten vistelse i landet, om de omständigheter med stöd av vilka det föregående tidsbegränsade uppehållstillståndet beviljades fortfarande föreligger.

7 §

Beviljande av i forskar- och studerandedirektivet avsett uppehållstillstånd för studier

En annan tredjelandsmedborgare än den tredjelandsmedborgare som avses i 2 § 3 mom. beviljas uppehållstillstånd för studier, om han eller hon har antagits som **studerande till en utbildning som leder till yrkeshögskoleexamen eller lägre eller högre högskoleexamen** vid en högskola i Finland och har betalat högskolans avgifter.

Upphållstillståndet beviljas som kontinuerligt för den tid studierna varar. Fortsatt uppehållstillstånd beviljas för den tid som återstår av studierätten.

En förutsättning för uppehållstillstånd är att den studerande lägger fram utredning om att försörjningen är tryggad för det första året. Om uppehållstillståndet söks för en kortare tid än ett år, ska den studerande lägga fram utredning om att försörjningen är tryggad för uppehållstillståndets hela giltighetstid. Ett ytterligare krav för att uppehållstillstånd ska beviljas är att tredjelandsmedborgaren har en försäkring som täcker sjukvårdskostnaderna. Om den beräknade studietiden är minst två år räcker det med att försäkringen täcker läkemedelskostnaderna.

En **tredjelandsmedborgares** försörjning ska vara tryggad i enlighet med 39 § i utlänningslagen för uppehållstillståndets hela giltighetstid.

7 a §

Beviljande av nationellt uppehållstillstånd för studier

En tredjelandsmedborgare som avses i 2 § 3 mom. beviljas nationellt uppehållstillstånd för studier, om han eller hon har antagits som **studerande till en utbildning som leder till yrkeshögskoleexamen eller lägre eller högre högskoleexamen** vid en högskola i Finland och har betalat högskolans avgifter.

Betänkande FvUB 6/2022 rd

En tredjelandsmedborgare beviljas nationellt uppehållstillstånd för studier, om han eller hon har antagits som studerande i Finland

- 1) till en annan läroanstalt än en högskola, om studierna leder till examen eller yrke, eller
- 2) till en högskola eller annan läroanstalt även för andra studier än sådana som leder till examen, om det finns grundad anledning att bevilja uppehållstillstånd.

Uppehållstillståndet beviljas för den tid studierna varar, i fråga om studier som avses i 1 mom. som kontinuerligt tillstånd och i fråga om andra studier som tillfälligt tillstånd. Fortsatt uppehållstillstånd beviljas för den tid återstoden av studierna kräver. Ett fortsatt uppehållstillstånd beviljas som kontinuerligt tillstånd, om det föregående uppehållstillståndet har beviljats som kontinuerligt tillstånd, i annat fall beviljas det som tillfälligt tillstånd.

På beviljande av uppehållstillstånd tillämpas 7 § 3 och 4 mom.

8 §

Beviljande av uppehållstillstånd för arbetspraktik

Uppehållstillståndet beviljas som tillfälligt tillstånd för högst 18 månader.

8 a §

Beviljande av uppehållstillstånd för praktik

En tredjelandsmedborgare beviljas uppehållstillstånd för praktik om han eller hon har godkänts att delta i ett praktikprogram som grundar sig på unionens program, ett mellanstatligt avtal eller medborgarorganisationers utbytesprogram eller ett program som ordnas av ett offentligt samfund. Praktiken ska ha ett utbildnings- eller inlärningsmål som stöder tredjelandsmedborgarens utveckling av sin kompetens.

Tredjelandsmedborgaren ska visa upp ett praktikavtal som ingåtts med värdenheten och som innehåller följande uppgifter:

- 1) en beskrivning av praktikprogrammet, med uppgifter om dess utbildningsmål eller utbildningsinnehåll,
- 2) praktikens längd,
- 3) tjänstgörings- och handledningsförhållandena under praktiken,
- 4) tiderna för praktiktjänstgöringen,
- 5) stipendium och andra förmåner som ges för praktiken.

En förutsättning för uppehållstillstånd är att tredjelandsmedborgarens försörjning är tryggad i enlighet med 39 § i utlänningslagen, dock så att den huvudsakliga försörjningskällan är sådan inkomst som avses i 2 mom. 5 punkten.

Uppehållstillståndet beviljas som tillfälligt tillstånd för högst 18 månader.

Betänkande FvUB 6/2022 rd

9 §

Beviljande av uppehållstillstånd för volontärarbete

En tredjelandsmedborgare beviljas uppehållstillstånd för volontärarbete som utförs inom ramen för unionens volontärprogram, förutsatt att han eller hon har ingått ett avtal med den värd-enhet som ansvarar för volontärverksamheten. I avtalet ska ingå följande uppgifter:

- 1) en beskrivning av volontärprogrammet,
- 2) volontärarbetets längd,
- 3) tjänstgörings- och handledningsförhållandena för volontärprogrammet,
- 4) tiderna för volontärtjänstgöringen,
- 5) uppgift om de medel som finns tillgängliga för att täcka kostnaderna för tredjelandsmedbor-garens uppehälle och logi och en minimisumma fickpengar för hela vistelsen,
- 6) vid behov den utbildning tredjelandsmedborgaren kommer att få som hjälp för att kunna ut-föra volontärarbetet.

En tredjelandsmedborgare beviljas uppehållstillstånd för annat volontärarbete, om volontär-arbetet grundar sig på ett avtal som Finland ingått med en annan stat eller på medborgarorganisa-tioners utbytesprogram och de uppgifter om volontärarbetet som avses i 1 mom. 1–6 punkten läggs fram.

En förutsättning för uppehållstillstånd är att volontärens försörjning är tryggad i enlighet med 39 § i utlänningslagen.

Uppehållstillståndet beviljas som tillfälligt tillstånd för högst ett år.

9 a §

Beviljande av uppehållstillstånd på basis av ett avtal om feriearbete

En tredjelandsmedborgare som är medborgare i en stat som ingått ett avtal om feriearbete med finska staten beviljas uppehållstillstånd, om han eller hon uppfyller de villkor som anges i avtalet.

En förutsättning för uppehållstillstånd är att tredjelandsmedborgarens försörjning är tryggad i enlighet med 39 § i utlänningslagen.

Uppehållstillståndet beviljas som tillfälligt tillstånd för högst den tid som anges i avtalet om fe-riearbete.

10 §

Beviljande av uppehållstillstånd för att söka arbete eller bedriva företagsverksamhet

En tredjelandsmedborgare som har beviljats uppehållstillstånd med stöd av 6, 7 eller 7 a § be-viljas efter att ha slutfört sitt forskningsarbete eller avlagt examen uppehållstillstånd för att söka arbete eller bedriva företagsverksamhet. En tredjelandsmedborgare som har beviljats uppehålls-tillstånd med stöd av 6 a § beviljas efter att ha avlagt examen uppehållstillstånd för att söka arbete eller bedriva företagsverksamhet. Uppehållstillstånd ska sökas inom fem år från det att det uppe-hållstillstånd som beviljats med stöd av 6, 6 a, 7 eller 7 a § har gått ut.

En förutsättning för uppehållstillstånd är att försörjningen för den person som avses i 1 mom. är tryggad i enlighet med 39 § i utlänningslagen.

Betänkande FvUB 6/2022 rd

Uppehållstillståndet beviljas som tillfälligt tillstånd för högst två år. Uppehållstillståndet beviljas dock som kontinuerligt tillstånd, om det föregående uppehållstillståndet var kontinuerligt. Om det första uppehållstillstånd som beviljats på denna grund beviljas för kortare tid än två år, kan fortsatt uppehållstillstånd på samma grund sökas högst två gånger inom tre år från det att det första tillstånd som söktes på denna grund beviljades. Fortsatt uppehållstillstånd beviljas dock inte för kortare tid än sex månader. Om en tredjelandsmedborgare avlägger en ny examen eller slutför en ny forskning, upphör hans eller hennes rätt till uppehållstillstånd som söks med stöd av denna paragraf på basis av den tidigare examen eller forskningen.

Om examensbevis från högskola, utbildningsbevis eller annat bevis på formella kvalifikationer, eller en bekräftelse från forskningsorganet om att forskningsverksamheten har slutförts, inte finns tillgängliga förrän det uppehållstillstånd som har beviljats enligt 6, 6 a, 7 eller 7 a § löper ut, och alla övriga villkor för beviljande av uppehållstillstånd är uppfyllda, får tredjelandsmedborgaren vistas i landet en skälig tid i syfte att lägga fram en sådan handling eller bekräftelse.

11 §

Grunder för avslag på ansökan

En ansökan om uppehållstillstånd enligt denna lag ska avslås om

1) villkoren enligt 6, 6 a, 7, 7 a, 8, 8 a, 9, 9 a eller 10 § inte uppfylls,

12 §

Återkallelse av uppehållstillstånd eller beslut att inte förlänga tillstånd

Ett uppehållstillstånd som har beviljats med stöd av 6, 6 a, 7, 7 a, 8, 8 a, 9, 9 a eller 10 § ska återkallas eller ansökan om förlängning avslås, om

1) tredjelandsmedborgaren inte längre uppfyller villkoren i de nämnda paragraferna,

Myndigheten får återkalla eller besluta att inte förlänga ett uppehållstillstånd, om

6) den studerande inte iakttar de tidsfrister som gäller för bedrivande av ekonomisk verksamhet, inte gör tillräckliga framsteg i sina studier, den studerandes försörjning inte är tryggad eller försäkring inte är i kraft, eller

13 §

Anteckningar i uppehållstillståndskortet

I uppehållstillståndskortet antecknas ”forskare-rörlighet”, om forskaren i sin ansökan har meddelat att han eller hon har för avsikt att bedriva en del av sin forskning i en eller flera andra medlemsstater och forskningen bedrivs i mer än 180 dagar per medlemsstat.

Betänkande FvUB 6/2022 rd

14 §

Rätten att arbeta och idka näring

Tredjelandsmedborgare som beviljats uppehållstillstånd

- 1) med stöd av 6, 6 a eller 10 § har obegränsad rätt att arbeta,
- 2) med stöd av 8 § har rätt att arbeta enligt grunden för tillståndet,
- 3) med stöd av 7 eller 7 a § har rätt att arbeta, om
 - a) arbetet är arbetspraktik som ingår i examen eller ett slutarbete som ingår i studierna och utförs som förvärvsarbete, **eller**
 - b) arbetsmängden utjämnas under kalenderåret till i genomsnitt 30 timmar per vecka.

Rätten att arbeta i fråga om en tredjelandsmedborgare som fått uppehållstillstånd på den grund som anges i 9 a § bestäms på basis av respektive mellanstatliga avtal om feriearbete.

Bestämmelser om tredjelandsmedborgares rätt att idka näring finns i lagen angående rättighet att idka näring (122/1919). I fråga om Åland finns bestämmelser om rätten att idka näring i landsskapslagen om rätt att utöva näring (Ålands författningssamling 1996:47).

15 §

Rätten att börja arbeta samt hur länge rätten gäller

Rätten att arbeta börjar gälla när ett uppehållstillstånd som innefattar denna rätt har beviljats och att gälla upphör när uppehållstillståndets giltighetstid går ut. Rätten enligt ett nytt uppehållstillstånd börjar gälla när uppehållstillståndet har beviljats.

Om en tredjelandsmedborgares rätt att arbeta grundar sig på ett uppehållstillstånd enligt denna lag och ansökan om fortsatt uppehållstillstånd har gjorts på samma eller annan grund medan det tidigare uppehållstillståndet varit gällande, fortsätter rätten i enlighet med det tidigare uppehållstillståndet tills uppehållstillstånd har beviljats enligt den nya ansökan eller tills ett beslut om avslag vunnit laga kraft. Om uppehållstillstånd har beviljats med stöd av 8 eller 9 a § och fortsatt uppehållstillstånd söks på annan grund, upphör rätten att arbeta enligt det tidigare uppehållstillståndet dock när uppehållstillståndets giltighetstid går ut.

Med avvikelse från 2 mom. har en tredjelandsmedborgare som har avlagt examen och vars ansökan om fortsatt uppehållstillstånd för att arbeta, söka arbete eller bedriva företagsverksamhet har gjorts medan ett uppehållstillstånd som beviljats med stöd av 7 eller 7 a § varit gällande, obegränsad rätt att arbeta efter att ha gjort ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. Vid avslagsbeslut fortsätter den obegränsade rätten att arbeta tills avslagsbeslutet har vunnit laga kraft.

Om rätten att arbeta grundar sig på uppehållstillstånd och personen i fråga utvisas, upphör rätten att arbeta när beslutet om utvisning blir verkställbart.

16 §

Rätten för familjemedlemmar att vistas och arbeta i landet

Familjemedlemmar till en tredjelandsmedborgare som beviljats uppehållstillstånd med stöd av denna lag beviljas tillfälligt eller kontinuerligt uppehållstillstånd på grund av familjeband med stöd av denna lag. På uppehållstillståndets längd tillämpas i fråga om det första uppehållstillståndet

Betänkande FvUB 6/2022 rd

det 53 § 1 och 2 mom. i utlänningslagen och i fråga om fortsatt uppehållstillstånd 55 § 1–3 mom. i den lagen.

Familjemedlemmar till en person som beviljats uppehållstillstånd på den grund som anges i 9 a § beviljas uppehållstillstånd på grund av familjeband, om det avtalas om detta i avtalet om feriearbete.

Familjemedlemmarnas försörjning ska vara tryggad i enlighet med 39 § i utlänningslagen.

Familjemedlemmar har obegränsad rätt att arbeta.

18 §

Forskares familjemedlemmars rörlighet och rätt att arbeta

En forskares familjemedlemmar som har ett giltigt uppehållstillstånd beviljat av den första medlemsstaten, har rätt till inresa och vistelse i Finland tillsammans med forskaren, om de villkor för rörlighet som anges nedan är uppfyllda.

En forskares familjemedlemmar har obegränsad rätt att arbeta med stöd av ett giltigt uppehållstillstånd beviljat av den första medlemsstaten. Rätten att arbeta upphör dock, om Migrationsverket på det sätt som föreskrivs i 22 § invänder mot en familjemedlems rörlighet.

19 § (Ny)

Studerandes rörlighet

En studerande som inte uppfyller de villkor för rörlighet som föreskrivs i 1 mom. ska ansöka om uppehållstillstånd för studier enligt 7 eller 7 a § för att kunna bedriva en del av sina studier vid en högskola i Finland.

21 §

Underrättelsens innehåll

Med underrättelsen enligt 20 § ska forskaren lämna följande uppgifter och handlingar:

1) en kopia av ett sådant giltigt resedokument och ett sådant av den första medlemsstaten utfärdat giltigt tillstånd som gäller under rörlighetsperioden,

31 §

Sökande av ändring

Vid sökande av ändring tillämpas bestämmelserna om behörig förvaltningsdomstol i 192 § i utlänningslagen, bestämmelserna om beviljande av tillstånd att anföra besvär hos högsta förvaltningsdomstolen i 196 § 4 mom. i den lagen, bestämmelserna om ingivande av besvärsskrift i 197 § 1 och 3 mom. i den lagen och bestämmelserna om avgörande av ansökan som avser verkstäl-

Betänkande FvUB 6/2022 rd

lighet i 199 § i den lagen. Vid sökande av ändring i förvaltningsdomstol tillämpas i övrigt lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 56 och 77 § i utlänningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i utlänningslagen (301/2004) 77 § 1 mom. 4 punkten, sådan den lyder i lag 720/2018,
och
fogas till 56 §, sådan den lyder i lagarna 380/2006 och 332/2016, ett nytt 5 mom. som följer:

56 §

Beviljande av permanent uppehållstillstånd

Om en del av eller alla de vistelser som avses i 1 mom. har skett med stöd av uppehållstillstånd som beviljats för studier, är en förutsättning för att denna vistelse ska kunna utnyttjas vid beräkningen av vistelsetiden att den studerande har avlagt den högskoleexamen för vilken uppehållstillståndet har beviljats. För att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas förutsätts dessutom att den studerande uppfyller de villkor på grundval av vilka kontinuerligt uppehållstillstånd skulle kunna beviljas honom eller henne på annan grund än 7, 7 a eller 10 § i lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete (719/2018).

77 §

Annat uppehållstillstånd för förvärvsarbete

Annat uppehållstillstånd för förvärvsarbete beviljas en utlänning som

4) yrkesmässigt verkar inom kultur eller konst med undantag av restaurangmusiker,

Betänkande FvUB 6/2022 rd

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 10 § i universitetslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i universitetslagen (558/2009) 10 § 2 mom., sådant det lyder i lag 1600/2015, som följer:

10 §

Avgifter som tas ut för sådan utbildning på främmande språk som leder till examen

Avgift tas dock inte ut av medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller av personer som jämställs med medborgare i Europeiska unionen med stöd av ett avtal som Europeiska unionen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart, eller av sådana personers familjemedlemmar. Avgift tas inte heller ut av personer som har i utlänningslagen avsett EU-blåkort, kontinuerligt uppehållstillstånd som beviljats på annan grund än studier, permanent uppehållstillstånd eller EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta, eller av sådana personers familjemedlemmar. I fråga om begreppet familjemedlem tillämpas definitionen i utlänningslagen. Avgift tas inte heller ut av studerande som deltar i uppdragsutbildning enligt 9 §.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 13 a § i yrkeshögskolelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i yrkeshögskolelagen (932/2014) 13 a § 2 mom., sådant det lyder i lag 1601/2015, som följer:

13 a §

Avgifter som tas ut för sådan utbildning på främmande språk som leder till examen

Avgift tas dock inte ut av medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller av personer som jämställs med medborgare i Europeiska unionen med stöd av ett avtal som Europeiska unionen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart, eller av sådana personers familjemedlemmar. Avgift tas inte heller ut av personer som har i utlänningslagen avsett EU-blåkort, kontinuerligt uppehållstillstånd som beviljats på annan grund än studier, permanent uppehållstillstånd eller EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta, eller av sådana personers familjemedlemmar. I fråga om begreppet familjemedlem tillämpas definitionen i utlänningslagen. Avgift tas inte heller ut av studerande som deltar i uppdragsutbildning enligt 13 §.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen i framtiden vidtar behövliga åtgärder för att efterhandskontrollen av förutsättningarna för uppehållstillstånd som beviljas på grund av studier ska fungera, bli effektivare och få resurser på ett sätt som säkerställer att det finns förutsättningar för uppehållstillstånd också efter det att tillståndet beviljats.

Betänkande FvUB 6/2022 rd

Helsingfors 29.3.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Riikka Purra saf
medlem Eveliina Heinäluoma sd
medlem Mika Kari sd
medlem Mats Löfström sv
medlem Juha Pylväs cent
medlem Mari Rantanen saf
medlem Matti Semi vänst
medlem Kari Tolvanen saml
medlem Heikki Vestman saml
medlem Heidi Viljanen sd
ersättare Jussi Halla-aho saf
ersättare Jenni Pitko gröna
ersättare Ben Zyskowicz saml.

Sekreterare var

utskottsråd Henri Helo.

Betänkande FvUB 6/2022 rd Reservation 1

Reservation 1

Motivering

Regeringen föreslår att lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete och lagar som har samband med den ska ändras.

Enligt propositionen ska en tredjelandsmedborgare beviljas det första uppehållstillståndet för studier direkt för hela den tid avläggandet av examen eller studierna varar, varvid uppehållstillståndet inte behöver förlängas med jämna mellanrum. Det föreslås att typen av uppehållstillstånd för studerande vid en högskola på så sätt ändras till kontinuerligt tillstånd. Enligt propositionen ska den studerande i sin ansökan om uppehållstillstånd lägga fram en redogörelse för utkomsten för ett år, även om tillståndet beviljas för en längre tid. Den som ansökt om internationellt skydd eller fått beslut om utvisning ska kunna ansöka om uppehållstillstånd, om han eller hon uppfyller villkoren för beviljande av uppehållstillstånd.

Det föreslås att giltighetstiden för uppehållstillstånd som beviljas efter studierna för att söka arbete eller bedriva företagsverksamhet förlängs och blir mer flexibel. Ändringen gäller också forskare som slutfört sitt forskningsarbete. Med stöd av 10 § i lagen om forskare och studerande kan tredjelandsmedborgare efter avslutad forskningsverksamhet eller avlagd examen beviljas uppehållstillstånd för arbetssökning eller företagsverksamhet. Det föreslås att giltighetstiden för detta så kallade tillstånd för arbetssökning förlängs från ett år till två år.

Utöver att öka den arbetsrelaterade invandringen kräver regeringen betydligt mer studerandeinvandring. Antalet nya utländska examensstuderande ska om möjligt tredubblas före 2030. Syftet med de förslag som ingår i propositionen är att stärka invandringens attraktions- och kvarhållningskraft genom att skapa bättre förutsättningar för det.

Attraktionsfaktorer för socialt baserad migration

I en internationell jämförelse är uppehållstillstånd som beviljas på grund av studier i andra medlemsstater i unionen i regel kortare. I propositionen motiveras betydelsen av ett kontinuerligt längre uppehållstillstånd som attraktionsfaktor för studerande från tredjeländer. Sannfinländarnas utskottsgrupp kan inte anse att en utveckling där människor lockas till Finland genom beviljande av långa uppehållstillstånd är godtagbar. Detta är inte ett hållbart och godtagbart sätt att öka den arbetsrelaterade invandringen, och med dessa åtgärder kan man inte anta att Finland kommer att få internationella experter. Om propositionen genomförs kommer den att skapa en betydande attraktionsfaktor för socialt och ekonomiskt ohållbar invandring till Finland.

Det blir lättare att få medborgarskap

Sannfinländarnas utskottsgrupp påpekar att beviljandet av kontinuerliga uppehållstillstånd har betydelse också med tanke på beräkningen av den boendetid som är en allmän förutsättning för medborgarskap. Enligt medborgarskapslagen anses boendetiden börja från och med den dag då

Betänkande FvUB 6/2022 rd

Reservation 1

det första kontinuerliga tillståndet beviljades, medan man för vistelse med ett tillfälligt uppehållstillstånd beaktar endast hälften vid beräkningen av boendetiden. De föreslagna ändringarna skulle således avsevärt underlätta erhållandet av medborgarskap för personer som kommer från tredjeländer. Enligt Sannfinländarnas utskottsgrupp bör förutsättningarna för erhållande av medborgarskap skärpas avsevärt jämfört med nuläget i stället för att det blir lättare att få medborgarskap.

För lågt krav på försörjning

I och med propositionen ska av den som ansöker om uppehållstillstånd i samband med ansökan avkrävas en redogörelse för sin tryggade försörjning endast för det första året. På grundval av kontinuerligt uppehållstillstånd som beviljats studerande som avlägger högskoleexamen ska även de studerandes familjemedlemmar beviljas kontinuerligt uppehållstillstånd. Dessa familjemedlemmar får i och med kontinuerligt uppehållstillstånd rätt till arbetsmarknadsstöd, vilket är en förändring jämfört med nuläget. I sista hand läggs kostnaderna för utländska studerandes och deras familjemedlemmars uppehälle på samhället, eftersom en utredning om tillräcklig utkomst ska läggas fram endast en gång och det krav på utkomst på 560 euro per månad som krävs av de studerande är så lågt att det är omöjligt att klara sig på det i Finland.

Ändringen medför betydande kostnader för skattebetalare

I propositionen har de ekonomiska konsekvenserna av de föreslagna ändringarna av utlänningslagen bedömts helt bristfälligt. De föreslagna lagändringarna har uppskattats öka antalet utländska studerande med tusentals redan under de närmaste åren. Kommunförbundet har i sitt sakkunnigyttrande konstaterat att propositionens konsekvenser bör bedömas på en tillräcklig nivå med tanke på ökningen av antalet studerande och deras familjemedlemmar. På samma sätt bör man på en noggrannare nivå bedöma hur propositionen påverkar exempelvis social- och hälsovårdstjänster, social trygghet och förmåner. Enligt Kommunförbundets uppskattning kommer de föreslagna ändringarna att öka utgifterna åtminstone i form av ökade utgifter för utkomststöd. Ett lättare beviljande av kontinuerligt uppehållstillstånd för de studerandes familjemedlemmar skulle medföra en betydande ökning av de sociala utgifterna, eftersom Finland har betydande problem med sysselsättningen av till och med personer som avlagt högskoleexamen. Också rådet för bedömning av lagstiftningen har redan i propositionens utkastsfas ansett att bedömningen av propositionsutkastets ekonomiska konsekvenser är ensidig, eftersom den närmast koncentrerar sig på de ändringar i myndighetsuppgifterna som följer av att uppehållstillstånden minskar och på ändringar i de avgiftsinkomster som myndigheterna samlar in. Enligt vår åsikt har dessa brister ännu inte avhjälpits i propositionen. Sannfinländarnas utskottsgrupp fäster därför särskild uppmärksamhet vid den svaga beredningen av regeringens proposition uttryckligen vid bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna.

Propositionen orsakar ett allvarligt likabehandlingsproblem

Av FPA:s sakkunnigyttrande framgår att när en utländsk studerande blir tvungen att skaffa ekonomiskt stöd kan han eller hon få rätt till grundläggande utkomststöd enligt lindrigare kriterier än andra studerande och utan skyldighet att i första hand använda studielån. Ovan nämnda situation försätter finska studerande i ojämlik ställning. Det är fråga om ett allvarligt likabehandlingsproblem som man bör ingripa i genom lagstiftning. Dessutom bör det noteras att de boendeutgifter

Betänkande FvUB 6/2022 rd Reservation 1

som normalt kan täckas med allmänt bostadsbidrag utgör en betydande del av utgiftsstrukturen för utkomststödsklienterna.

Syftet med det finska utbildningssystemet

På basis av propositionen ökar antalet utländska studerande avsevärt. Detta har ekonomiska konsekvenser också för utbildningsanordnaren. Inte heller dessa ekonomiska konsekvenser har beaktats i propositionen. Såsom det framgår av sakkunnigyttrandena har det till exempel inte planerats att den offentligt finansierade yrkesutbildningen i princip ska riktas till organiserad och systematisk utbildning av studerande från tredjeländer.

Det finns obestriddligen problem med de internationella studerandenas sysselsättning efter att de utexaminerats. I genomsnitt får endast något över hälften av dem som avlagt högskoleexamen i Finland arbete efter utexamineringen i Finland. Propositionen kan också på denna grund anses vara ekonomiskt problematisk. Sannfinländarnas utskottsgrupp konstaterar att de medel som används för högskoleutbildning av utlänningar dras av från allt annat, i synnerhet de finska studerandenas välbefinnande.

Propositionen undergräver asylsystemet

I propositionen föreslås det att personer med internationellt skydd i bakgrunden och personer som fått utvisningsbeslut också ska kunna ansöka om uppehållstillstånd och att de ska kunna beviljas nationellt uppehållstillstånd som inte inbegriper rörlighet inom unionen. Sannfinländarnas utskottsgrupp betonar att studiebaserade uppehållstillstånd inte bör användas för att kringgå asylsystemet. De föreslagna ändringarna möjliggör ett omfattande utnyttjande av asylsystemet och undergräver systemets trovärdighet. Vidare betonar Sannfinländarnas utskottsgrupp på det sätt som framgår av Polisstyrelsens sakkunnigyttrande att ett effektivt avlägsnande ur landet är viktigt med tanke på hela tillståndsprocessens trovärdighet.

Efterhandskontrollen slopas i praktiken

Av sakkunnigyttrandena framgår också hur svår efterhandskontrollen blir till följd av de föreslagna ändringarna. Ju längre uppehållstillstånden är, desto svårare är det att genomföra övervakningen. När en utlänning får permanent uppehållstillstånd görs inte längre någon regelbunden tillståndsprövning. Då minskar myndigheternas faktiska metoder för att ingripa i vistelsen i situationer där det inte längre finns grunder för vistelse i landet. Också det förblir oklart i regeringspropositionen hur en fungerande tillsyn över huvud taget ska ordnas i praktiken till följd av de ändringar som följer av propositionen.

Den information som myndigheten kan få baserar sig i huvudsak på information som erhållits av tillståndshavaren eller exempelvis dennes arbetsgivare. Vanligen får myndigheterna veta om missbruk genom en utomstående part. Folkpensionsanstalten har dock inte rätt att på eget initiativ underrätta Migrationsverket om ovan nämnda situationer där grundläggande utkomststöd har sökts på något annat sätt än sporadiskt.

Betänkande FvUB 6/2022 rd
Reservation 1

Med beaktande av att ett av kriterierna för återkallande av uppehållstillstånd är den sociala tryggheten, anser vi det vara problematiskt att Folkpensionsanstalten för det första inte statistikför just denna användning av utkomststødet bland studerande från tredjeländer och inte har rätt att på eget initiativ underrätta Migrationsverket om den.

Sannfinländarnas utskottsgrupp anser det därför vara väsentligt att det under studierna ska övervakas att försörjningsförutsättningen uppfylls och att studierna framskrider. Av propositionen framgår inte heller på vilket sätt bristerna i efterhandskontrollmekanismen ska avhjälpas. Med tanke på en fungerande tillsyn ska behövliga lagstiftningsåtgärder vidtas för att säkerställa att Migrationsverket har uppdaterade uppgifter till sitt förfogande när beslut om uppehållstillstånd fattas.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslag 1—4.

Helsingfors 29.3.2022

Riikka Purra saf
Mari Rantanen saf
Jussi Halla-aho saf

Betänkande FvUB 6/2022 rd

Reservation 2

Reservation 2

Motivering

I propositionen (RP 232/2021 rd) föreslår regeringen att lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete, utlänningslagen, universitetslagen och yrkeshögskolelagen ändras. Syftet med propositionen är att förverkliga och genomföra skrivningarna i regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering i fråga om uppehållstillstånd som beviljas tredjelandsmedborgare för studier samt uppehållstillstånd som beviljas studerande och forskare för arbetssökning.

Samlingspartiet anser att även om propositionen också innehåller goda element, är propositionen ställvis mycket problematisk. Propositionen kräver korrigeringar för att säkerställa att vägarna för studier hålls åtskilda från vägarna för ansökan om internationellt skydd samt att försörjningsföresättningen för en tredjelandsmedborgare som studerar i Finland är ovillkorlig.

Enligt propositionen ska en tredjelandsmedborgare beviljas det första uppehållstillståndet för studier direkt för hela den tid avläggandet av examen eller studierna varar, varvid uppehållstillståndet inte behöver förlängas med jämna mellanrum. Dessutom föreslås det att giltighetstiden för uppehållstillstånd som beviljas efter studierna för att söka arbete eller bedriva företagsverksamhet förlängs och blir mer flexibel. Ändringen gäller också forskare som slutfört sitt forskningsarbete. Det föreslås att typen av uppehållstillstånd för studerande vid en högskola ändras till kontinuerligt tillstånd. Det här är positiva ändringar som främjar tillgången på kompetent arbetskraft i Finland.

Samlingspartiet anser dock att det är en betydande brist i propositionen att man, samtidigt som uppehållstillståndet för studerande ändras så att det omfattar hela tiden för avläggande av examen och typen av uppehållstillstånd för högskolestuderande ändras så att det blir kontinuerligt, inte föreslår metoder som detta förutsätter för att effektivisera efterhandskontrollen, för att man på ett trovärdigt sätt ska kunna säkerställa att förutsättningarna för beviljande av uppehållstillstånd föreligger också efter det att tillståndet beviljats. De stickprovskontroller som ska utföras är inte tillräckliga.

Problematiskt är också ändringsförslaget till 12 § i lagförslag 1, enligt vilket det faktum att den studerandes försörjning inte är tryggad eller att hans eller hennes försäkring inte är i kraft endast är en behovsprövad grund för att återkalla eller låta bli att förnya uppehållstillståndet. Grunden ska vara ovillkorlig på samma sätt som i den gällande lagen och i andra fall som avses i 1 mom. och som till sin natur kan jämföras med nämnda ärende. I annat fall finns det en risk för att utländska studerande förlitar sig på social trygghet för att garantera sin försörjning. Detta strider mot grunderna för systemet med uppehållstillstånd för studerande.

Ett särskilt allvarligt fel i propositionen är att den tillåter så kallat körfältsbyte, alltså byte av grunden för uppehållstillstånd från vägen för internationellt skydd till en väg för inresa som gäller studier. Förslaget till 2 § i lagförslag 1 innebär att också den som sökt internationellt skydd eller fått ett utvisningsbeslut kan ansöka om uppehållstillstånd, om han eller hon uppfyller villkoren för

Betänkande FvUB 6/2022 rd
Reservation 2

beviljande av uppehållstillstånd. Propositionen gör det möjligt för till och med den som fått ett beslut om utvisning på grund av brott att stanna kvar i landet på grund av studier. Denna möjlighet anser Samlingspartiet vara skadligt och omoraliskt. Om en person som sökt internationellt skydd eller fått ett utvisningsbeslut kan stanna kvar i landet trots ett negativt beslut, försämrar detta på ett betydande sätt asylsystemets trovärdighet. Ändringen bidrar också till att skapa oönskade incitament i vårt system för internationellt skydd. Återsändanden ska verkställas effektivt.

Av de orsaker som beskrivs ovan föreslår vi att 2 § i lagförslag 1 i propositionen ändras så att nuläget i gällande lagstiftning kvarstår i fråga om dem som söker internationellt skydd och dem som fått utvisningsbeslut, det vill säga att de även i fortsättningen ska lämnas utanför lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete. Dessutom föreslår vi att 12 § i lagförslag 1 ändras så att försummelse av villkoret att den studerande ska ha sin försörjning tryggad eller försäkringen i kraft utgör en ovillkorlig grund för att återkalla eller neka till förnyande av uppehållstillstånd i stället för en grund som är beroende av prövning, på samma sätt som i den gällande lagen.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner lagförslag 1 enligt betänkandet, men det inledande stycket till 2 § 3 mom. och 12 § 2 mom. 6 punkten med ändringar. (Reservationens ändringsförslag)

att riksdagen godkänner lagförslag 2–4 enligt betänkandet.

Reservationens ändringsförslag

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas heller ~~Bestämmelserna i 6 och 7 § tillämpas~~ inte på tredjelandsmedborgare

12 §

Återkallelse av uppehållstillstånd eller beslut att inte förlänga tillstånd

Myndigheten får återkalla eller besluta att inte förlänga ett uppehållstillstånd, om

Betänkande FvUB 6/2022 rd
Reservation 2

6) den studerande inte iakttar de tidsfrister som gäller för bedrivande av ekonomisk verksamhet, inte gör tillräckliga framsteg i sina studier, ~~den studerandes försörjning inte är tryggad eller försäkring inte är i kraft~~, eller

— — — — —

Helsingfors 29.3.2022

Heikki Vestman saml
Kari Tolvanen saml
Ben Zyskowicz saml